

ОТ ИДЕИ КЪМ ДЕЙСТВИЯ:

ПРАКТИЧЕСКО
РЪКОВОДСТВО ЗА
ФАСИЛИТАТОРИ ЗА
СЪЗДАВАНЕ НА
УСТОЙЧИВ БИЗНЕС

endurance
green accelerator for EU clusters

Съфинансирано от
Европейския съюз

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение

4

Проектът ENDURANCE

6

Каква е целта на това ръководство?

7

Зелени сценарии за ускоряване на ENDURANCE

9

Подготовка за обучителна сесия

14

Структуриране на обучителна сесия

19

Организиране на съдържанието на вашата обучителна сесия

25

Групови дейности

33

Допълнителни ресурси

endurance
green accelerator for EU clusters

ВЪВЕДЕНИЕ

Преминаването към зелена и кръгова икономика вече не е по избор – то е стратегическа необходимост за бизнеса във всички сектори. Мениджърите на клъстери имат ключова роля за ускоряване на този процес, като насърчават сътрудничеството – често между различни отрасли и държави – споделят добри практики, които могат да вдъхновят МСП и стартиращи компании, и помагат на своите членове не само да интегрират устойчивостта в своята дейност, но и да изградят реален ангажимент към зелената трансформация.

Клъстерите са важен посредник при създаването на европейски алианси в подкрепа на зелената трансформация, тъй като концентрират експертиза и знания, които подпомагат МСП и стартъпите в преминаването към по-устойчиви бизнес модели – особено когато те не знаят от къде да започнат.

Данни от Европейската платформа за клъстерно сътрудничество показват, че зелената трансформация е сред основните приоритети на клъстерите. Това ги превръща в двигатели на промяната и в ускорители на Европейската зелена сделка. Клъстерите са място за образование, научни изследвания, иновации, създаване на знания, съвместно учене, трансфер на технологии и сътрудничество.

С оглед на растящите изисквания на Европейската зелена сделка, клъстерите имат нужда от структури и гъвкави инструменти, които да им позволят да действат като мост между политическите рамки и реалността на МСП и стартиращите компании.

ПРОЕКТЪТ ENDURANCE

Финансиран от Erasmus+, ENDURANCE е новаторска инициатива, която предоставя на европейските клъстери методология за зелено ускоряване с цел устойчив растеж. Чрез интегриране на еко-иновации, стратегии от Зелената сделка и адаптирани сценарии, проектът дава възможност на клъстерите да насочват МСП и стартиращи компании към по-устойчиво индустриално развитие в Европа.

ENDURANCE ще създаде необходимите условия за подкрепа на зелената заетост, преодоляване на недостига на работна ръка и предвиждане на бъдещите нужди от умения, като канализира стратегии за зелен растеж чрез европейските клъстери. Това ще ускори трансформацията на индустрията в по-голям мащаб и ще създаде устойчиви работни места, напълно съобразени с Европейската зелена сделка.

Проектът ENDURANCE се фокусира върху пет основни цели за ускоряване на зелената трансформация:

1. Развитие на зелени бизнеси

Осигуряване на инструменти за клъстерите за насърчаване и развитие на устойчиви бизнес модели сред техните членове.

2. Споделяне на знания за устойчивост

Възможност клъстерите да предлагат на МСП персонализирана подкрепа, ресурси и експертиза в областта на устойчивостта.

3. Подкрепа за зелени МСП и стартъпи

Подпомагане на компании с мисия, в основата на която стоят социалният и екологичният ефект.

4. Насърчаване на тройния ефект (печалба, хора, планета)

Вдъхновяване на фирмите да се развиват устойчиво – с баланс между печалба, хора и природа – и да привличат най-добрите таланти.

5. Развитие на зелени умения в ключови сектори

Прекратяване на недостига на умения чрез практическо професионално обучение (VET), съобразено със зелената икономика.

ENDURANCE разработи:

- Методология за зелено ускоряване и учебни материали

Масштабируема и приложима във всички сектори пътна карта, която помага на клъстерите да въведат ефективни стратегии за зелена трансформация.

- Видео интервюта с добри практики

Динамични видеа, които подпомагат МСП да разберат принципите на Зелената сделка и успешни примери.

- Наръчник за фасилитатори на работилници

Готови за използване материали, които позволяват на мениджърите на клъстери да водят свои програми за зелено ускоряване.

- Политически документ

Препоръки, основани на доказателства, които утвърждават клъстерите като катализатори на зелената индустриална трансформация в Европа.

Всички тези инструменти засилват ролята на клъстерите като иновационни центрове и гарантират, че нито един бизнес няма да бъде изоставен в прехода към кръгова и нисковъглеродна икономика. Те допринасят за устойчивия растеж в ЕС, като предвиждат ключовите предизвикателства през следващите години – свързани със знанията, уменията, ценностите и нагласите, необходими за живот и развитие в едно устойчиво и ресурсоефективно общество. Това стимулира повишаването и преквалификацията на умения, за да могат работниците да се реализират успешно в по-зелени работни места.

**Партньори по проект ENDURANCE
Юни 2025**

CLEANTECH
BULGARIA

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

КАКВА Е ЦЕЛТА НА ТОВА РЪКОВОДСТВО?

Това ръководство за фасилитатори е практичен и цялостен инструмент, създаден за клъстерни организации, които искат да организират и провеждат обучителна сесия в подкрепа на МСП и стартъпи в зеления и цифровия преход. То помага за разработване на инструменти, умения и знания за създаване и развитие на иновативен зелен бизнес и утвърждаване на ЕС като лидер в борбата с климатичните промени.

Ръководството е изготвено така, че да подпомогне фасилитаторите в планирането и провеждането на обучения, които не само повишават информираността, но и дават възможност на МСП и стартъпи да предприемат конкретни стратегически действия. Независимо дали става дума за работа с една компания върху устойчив бизнес модел или за групово картографиране на екосистеми, двойния преход, зелено предприемачество или планиране на устойчивост, ръководството предлага ясни и адаптивни насоки.

обучителни сесии, независимо дали са онлайн или присъствени, могат да следват практичните стъпки, контролни списъци и идеи за съдържание в ръководството, за да се увеличи ангажираността и въздействието. То показва на МСП и стартъпите, че не само големите компании могат да действат, но и малките бизнеси, стига да разполагат с правилните инструменти и подкрепата на клъстера.

Защо обучителна сесия? обучителните сесии онлайн или на живо са ефективен начин за учене, обмен на знания, сътрудничество и създаване на нови идеи. Участниците могат да изпълняват интерактивни задачи в мултидисциплинарни екипи в структурирана среда и с ясно определена цел.

Ръководството на ENDURANCE за обучителни сесии отговаря на настоящите и бъдещи предизвикателства на устойчивото развитие, като подкрепя екологичното образование и подготвя ново поколение зелени лидери, създавайки и възможности за професионално развитие в постпандемичния пазар на труда.

С помощта на ръководството фасилитаторите ще могат да:

- Разбират как да оценяват нуждите и готовността на МСП и стартъпи.
- Избират подходяща продължителност, структура и формат (онлайн или присъствено).
- Използват методология, ориентирана към действие, адаптивна и самостоятелна.
- Прилагат доказани техники, които насърчават сътрудничество, включване и резултати.
- Интегрират ефективно инструментите на ENDURANCE според профила и целите на компанията.
- Създават условия за дългосрочно сътрудничество и последваща подкрепа в клъстера.

ЗЕЛЕНИ УСКОРИТЕЛНИ СЦЕНАРИИ НА ENDURANCE

В рамките на проекта ENDURANCE разработихме методология за зелено ускоряване, структурирана около четири взаимосвързани сценария, които подпомагат екипите на европейските клъстери да интегрират стратегии за зелен преход в МСП и стартапи.

Сценариите са създадени така, че да бъдат приложими и адаптивни в разнообразни контексти и индустриални сектори в цяла Европа. Те дават възможност на клъстерите да имат цялостна визия и да изграждат собствени инициативи за ускоряване, съобразени с конкретните нужди и изисквания на техния сектор и членуващите компании.

Тези четири сценария на ENDURANCE са подробно описани в наръчника **“Pathways to Green Innovation: Acceleration Scenarios for EU Clusters”**, придружен от пълен учебен план по устойчивост, предприемачество и иновации, както и адаптирани обучителни материали, всички налични [тук](#).

Ресурсите са насочени директно към управленските екипи на клъстери и други заинтересовани страни, които търсят стратегии за въвеждане на механизми за зелен преход и повишаване на устойчивостта в съответствие с принципите на Европейския зелен пакт.

СЦЕНАРИЙ 1: ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО О И ИНОВАЦИИ ЗА УСТОЙЧИВОСТ

Устойчивото предприемачество включва създаването и управлението на бизнеси, които съчетават икономически растеж, грижа за околната среда и социална отговорност. Решаването на екологични и социални проблеми може също да отвори нови бизнес възможности, които носят ползи както за икономиката, така и за обществото.

Устойчивите бизнес модели, дизайн мисленето и факторите ESG (околна среда, социална отговорност и управление) са взаимосвързани рамки, които позволяват на предприемачите и новаторите да създават стойност по отговорен към околната среда, социално приобщаващ и икономически устойчив начин в дългосрочен план.

СЦЕНАРИЙ 2: МЕЖДУСЕКТОРНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ЗА УСТОЙЧИВОСТ

Предизвикателствата на зеления преход са сложни и изискват по-широко участие от обичайните сектори и екосистеми – на местно, регионално, национално и трансгранично ниво. Това прави механизмите за подкрепа на МСП по-сложни и поставя нови изисквания към мениджърите на клъстери да подкрепят активно своите компании.

междусекторното сътрудничество дава възможност на мениджърите на клъстери да повишат осведомеността за устойчивостта и да свържат местни, регионални, национални и международни участници от различни сектори и с различни компетентности, за да се повишат знанията и уменията на всички ангажирани страни.

СЦЕНАРИЙ #3 ЦИФРОВИЗАЦИЯ ЗА ЗЕЛЕН ПРЕХОД

Зелената и цифровата трансформация имат потенциала да се подкрепят взаимно, като цифровите технологии са ключов двигател на промяната към по-голяма устойчивост. Те могат да повишат ефективността на ресурсите, да позволят персонализация на продукти и услуги и да удължат техния жизнен цикъл.

С напредването на времето цифровизацията ще играе все по-важна роля за повишаване на конкурентоспособността на МСП и стартиращи компании и за насърчаване на устойчивия растеж в европейската индустрия. В същото време е важно да се разбере, че цифровизацията носи и социални, етични и екологични предизвикателства, които трябва да бъдат правилно адресирани.

СЦЕНАРИЙ #4 КРЪГОВИ СИСТЕМНИ РЕШЕНИЯ

Предизвикателствата на 21-ви век са по своята същност сложни и традиционните линейни подходи са ограничени. За да се подкрепят клъстери от МСП при разработването на устойчиви и кръгови продукти или услуги, е необходимо да се възприеме системна перспектива.

Подходящ начин на мислене, аналитични рамки и практични инструменти ще улеснят трансформацията на компаниите. Системното мислене, системните иновации и системните промени са взаимосвързани понятия, които помагат да се разберат и трансформират сложни системи. Те могат да се съчетаят и с подходи за мислене за бъдещето с цел съвместно създаване на желани устойчиви бъдещи.

СЦЕНАРИЙ #1 | Основни теми

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ИНОВАЦИИ ЗА УСТОЙЧИВОСТ

1. Устойчиви бизнес модели.
2. Креативност и дизайн мислене.
3. Екологични, социални и управленски фактори (ESG).

СЦЕНАРИЙ #2 | Основни теми

КРЪСТОСАНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ЗА УСТОЙЧИВОСТ

1. Трансверсална (кръстосана) колаборация.
2. Междусекторно сътрудничество.
3. Трансгранично сътрудничество.

СЦЕНАРИЙ #3 | Основни теми

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ЗА ДВОЙНИЯ ПРЕХОД

1. Цифрова трансформация и устойчивост.
2. Технологии, подпомагащи кръговата икономика.
3. Етични аспекти при цифровата трансформация.

СЦЕНАРИЙ #4 | Основни теми

КРЪГОВИ СИСТЕМНИ РЕШЕНИЯ

1. Системно мислене.
2. Системни иновации.
3. Системна промяна.
4. Мислене за бъдещето.

1. ПОДГОТОВКА ЗА ОБУЧИТЕЛНА СЕСИЯ

1.1 Какво е фасилитация?

Фасилитацията е процес, при който човек води група през структурирана процедура за постигане на конкретна цел, като същевременно се улеснява ученето и обменът на опит. добрият фасилитатор винаги се стреми да създаде приятелска среда, в която групата споделя знания, опит и идеи, работи ефективно заедно, насърчава участниците да излязат от зоната си на комфорт и да изследват нови възможности.

За да бъдете добър фасилитатор, е важно да бъдете активен слушател, ясен комуникатор и неутрален водач, който може да управлява динамиката на групата и да насърчава участието. Това включва разбиране на груповата динамика, използване на различни техники за фасилитация и гъвкавост при адаптиране към нуждите на групата.

1.2 Как да организираме обучителна сесия

В тази секция се предоставят основни, но важни съвети за успешно организиране на присъствени и онлайн обучителни сесии.

1.2.1 Преди започване на обучителната сесия

1. Изяснете целта на обучителна сесия

Започнете с определяне на конкретните резултати, които искате да постигнете, като обърнете специално внимание на целевата група. Например, ако обучителната сесия се фокусира върху инициативи за зелен преход, определете ключовите теми като енергийна ефективност, намаляване на отпадъците или устойчиви вериги за доставки и ги съобразете с профила на участниците.

2. Подгответе структурирана програма

Създайте подробна програма, която разделя обучителната сесия на управляеми сегменти. Това помага да се запази фокусът и да се покрият всички ключови теми. Включете време за представяния, сесии в малки групи, обсъждания и въпроси. Споделете програмата поне месец предварително, за да могат участниците да се подготвят.

3. Поканете подходящата аудитория

Поканете внимателно участници, които са релевантни за целите на обучителната сесия, напр. лица с вземане на решения в компании, които могат да реализират зелени инициативи, или експерти, които могат да предоставят ценни прозрения за практики за устойчивост в клъстери.

4. Включете участниците предварително

Създайте очакване чрез изпращане на предварителни материали като документи, информационни листи, кратки видеа, статии или анкети, свързани с инициативи за зелен преход. Можете също да използвате видео комплекта на проекта ENDURANCE и да споделите видеата, които най-добре съответстват на целта на обучителната сесия. Друга полезна техника е да помолите участниците да размишляват върху конкретни въпроси или предизвикателства преди сесията, за да дойдат подготвени за учене и принос.

5. Определете ролите ясно

Разпределете конкретни роли, за да осигурите гладко протичане на обучителната сесия. Главният фасилитатор води цялата сесия, с подкрепата на фасилитатори за групи; фасилитаторите на групи модерират малки дискусии и поддържат фокуса; документиращият записва ключови прозрения и решения; а техническият екип гарантира, че оборудването работи правилно. Ясните роли предотвратяват объркване и осигуряват плавно протичане на обучителната сесия.

6. Осигурете незабавна обратна връзка

По време на групови упражнения или презентации предоставяйте конструктивна обратна връзка, която подчертава силните страни и предлага подобрения при необходимост. Това стимулира участниците да усъвършенстват идеите си и повишава увереността им.

7. Бъдете гъвкави

Бъдете готови да адаптирате плана според нуждите на участниците или непредвидени предизвикателства по време на сесията. Ако например дискусията е особено ангажираща, но отнема повече време, коригирайте следващите сегменти; или ако определени дейности не резонират с групата, преминете към алтернативни методи като отворени Q&A сесии. Гъвкавостта гарантира динамична и продуктивна работилница.

8. Записвайте резултатите от обучителната сесия

Важно е да се съберат всички резултати, да се фотографират бели дъски, флипчартове и стикери преди премахване при присъствени обучителни сесии, или да се запазят копия от резултатите в дигитални инструменти при онлайн работилници. Това има две основни цели: анализът ще помогне да се подобри обучителната сесия или да се планира по-напреднала, а споделянето на резултатите улеснява участниците да продължат да учат след сесията.

1.2.2. След обучителната сесия

1. Събиране на обратна връзка

Измерете въздействието и резултатите, като съберете обратна връзка, за да оцените дали сесия е постигнала целите си и да идентифицирате области за подобрене за бъдещи събития. Можете да използвате специалната анкета за обратна връзка за обучителни сесии, включена в следващите страници!

2. Изпратете резюме на участниците

Съберете наученото и споделете основните изводи, използваните ресурси, плановите за действие и следващите стъпки с участниците. Помнете, че обучителната сесия е част от по-голям процес, така че поддържайте комуникацията активна.

ОРГАНИЗИРАНЕ НА ОНЛАЙН РАБОТИЛНИЦИ

1. Изберете подходящи онлайн инструменти

Изберете надеждни и интуитивни платформи за провеждане на обучителната сесия, като Zoom, Google Meet или Microsoft Teams, които улесняват презентации и дискусии.

Платформи за сътрудничество като Miro, Lucidspark или Google Docs могат да се използват за мозъчна атака и документиране на идеи, а Mentimeter или Slido – за анкети и тестове в реално време.

Преди използване се уверете, че всички участници са запознати с инструментите чрез кратко въведение, дори по време на обучителната сесия, особено ако се изисква влизане в профил.

2. Тествайте технологията

Проведете пълен тест на всички инструменти преди обучителната сесия с екипа си и евентуални външни лектори. Проверете видео и аудио качеството, споделянето на екрана и интерактивните функции като анкети или breakout стаи. Имайте резервен план при технически проблеми, като алтернативни връзки или контакт за техническа поддръжка.

3. Насърчавайте взаимодействие

Използвайте интерактивни елементи, за да ангажирате участниците по време на сесията. В това ръководство ще намерите примери за icebreaker упражнения, свързани с практики за устойчивост в компаниите. Друга възможност е участниците да споделят зелена инициатива, която компанията им е приложила наскоро, или лични мнения за устойчиви тенденции.

Ако има няколко фасилитатора, можете да използвате breakout стаи за дискусии или упражнения в малки групи, които после се споделят с цялата група. Провеждането на живи Q&A сесии и насърчаването на участниците да задават въпроси или идеи чрез чат помага да се запази динамиката и участието.

4. Определете основни правила

Въпреки че участниците са запознати с онлайн срещи, добре е да се зададат ясни правила в началото, напр. да заглушават микрофона си, когато не говорят, и инструкции как виртуално да „вдигнат ръка“ за въпроси.

5. Ограничете продължителността на сесията

Онлайн обучителните сесии могат да бъдат умствено изтощаващи, тъй като изискват високо ниво на концентрация. Препоръчително е сесиите да са под 90 минути с кратки паузи на всеки 45-50 минути. Ако е необходимо повече време, обмислете разделянето на няколко сесии в различни дни или провеждане присъствено.

ОРГАНИЗИРАНЕ НА ПРИСЪСТВЕНИ РАБОТИЛНИЦИ

1. Изберете подходящо място

Изберете динамично място или зала, която насърчава сътрудничеството, екипната работа и креативността, предпочитано с естествено осветление и удобни столове и маси. Колкото по-гъвкаво е пространството, толкова по-добре можете да го адаптирате към нуждите на обучителната сесия.

Не забравяйте да проверите дали има Wi-Fi, ако ще използвате дигитални или онлайн инструменти, и извършете предварителна проверка, за да сте сигурни, че всичко работи правилно. Осигурете и достъп за хора с увреждания или намалена мобилност.

2. Осигурете всички необходими материали

Уверете се, че пространството разполага с всички материали, от които ще имате нужда по време на обучителната сесия – от дигитално оборудване като проектори и екрани до материали като бели дъски, флипчартове, маркери, стикери, плакатна хартия и хартия – създавайки атмосфера на сътрудничество и споделяне на знания. Примери включват мозъчна атака с стикери, където участниците записват идеи за намаляване на

въглеродните емисии в сектора си, или упражнения, при които участниците работят в екипи за създаване на симулирани планове за устойчивост.

3. Използвайте интерактивни методи

Винаги е добра идея да се включат практични дейности, които насърчават активно участие, правейки ученето по-динамично и интересно.

4. Разнообразявайте учебните материали

обучителните сесии, особено тези, които продължават няколко часа, могат да станат монотонни, ако не се използват различни методи за обучение, за да се осигури приобщаване и максимално участие. Вземете предвид различните стилове на учене и че всеки тип е най-подходящ за определени дейности.

Например визуалните учащи учат по-добре чрез графики, инфографики или видеа; аудитивните предпочитат презентации или групови дискусии; а кинестетичните учащи учат най-добре чрез практическа работа, като проектиране на процеси на бяла дъска или писане на стикери.

2. СТРУКТУРИРАНЕ НА ОБУЧИТЕЛНАТА СЕСИЯ

2.1 Навигируйте опциите си

За да ви помогнем да проектирате правилния формат на обучителната сесия, разработихме няколко дървета на решения.

1

Стъпка 1: За какъв тип целева група планирате тази обучителна сесия? Адаптирайте според капацитета и стратегическите цели на вашия клъстер

Коя е вашата целева група?

Едно МСП/стартъп

обучителните сесии за едно МСП са като коучинг сесии: силно фокусирани.

Няколко МСП/стартъпа

обучителните сесии за няколко МСП са двигатели на екосистемата: усилват колективния напредък.

2

Стъпка 2: Каква е целта на обучителната сесия? Целите ще се различават в зависимост от фокуса.

Каква е вашата цел?

Едно МСП/стартъп

ФОКУС

Задълбочено разглеждане на специфични за компанията предизвикателства (например, кръгов преход за едно текстилно МСП).

ПЕРСОНАЛИЗАЦИЯ

Силно адаптирано съдържание (например, индивидуален анализ на пропуските, персонализиран план за действие).

ЦЕЛ

Решаване на непосредствени затруднения (например, "Как да се въведат модели за лизинг?").

Няколко МСП/стартъпа

ФОКУС

Широко съгласуване на споделени нужди (например, секторни стратегии за декарбонизация).

ПЕРСОНАЛИЗАЦИЯ

Обобщени прозрения (например, добри практики за над 20 производители).

ЦЕЛ

Стимулиране на сътрудничество (например, партньорства за индустриална симбиоза).

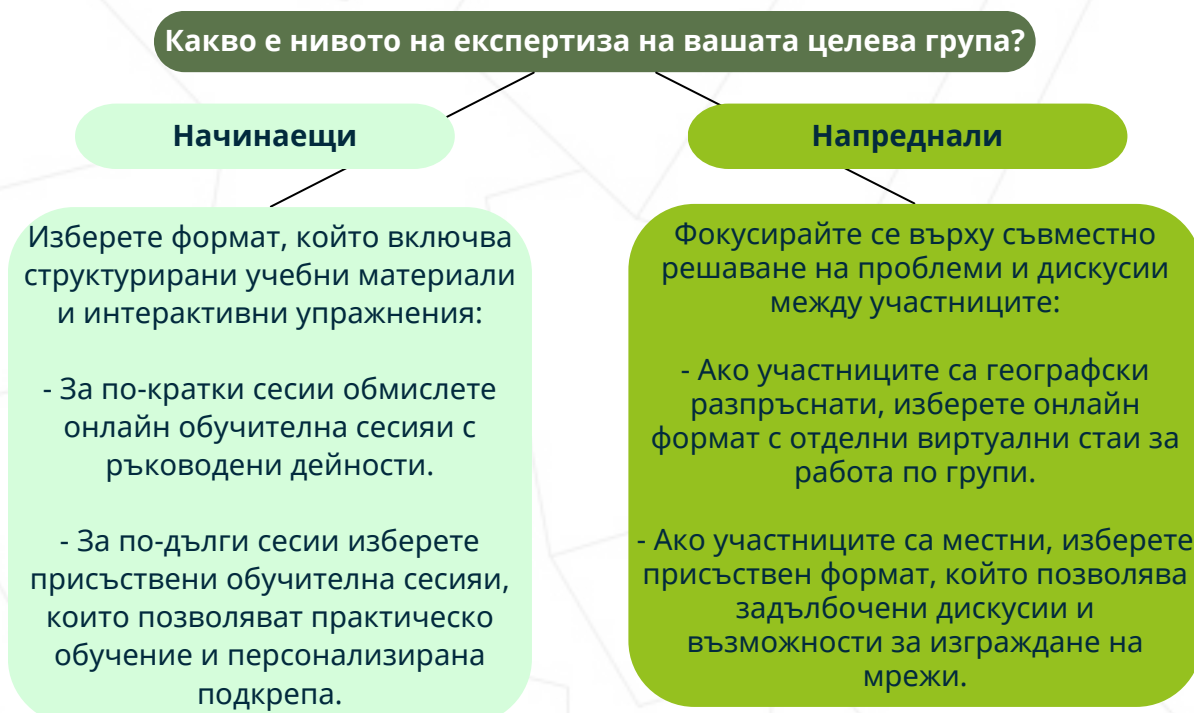
3

Стъпка 3: Колко дълго очаквате да продължи обучителна сесия? Продължителността ще зависи от вашите цели и нивото на задълбоченост, което планирате да постигнете.

4

Стъпка 4: Какво е нивото на експертиза на вашата целева група по тази тема? Разбирането на това ще ви помогне да адаптирате съдържанието и формата съответно.

Използвайте отговорите от стъпки 1–4, за да определите оптималния формат:

- Онлайн обучителна сесията са идеални за по-кратки продължителности, участници, разположени на различни места, или за теми на начално ниво, които изискват структурирано напътствие.
- Присъствените обучителна сесия са най-подходящи за по-дълги продължителности, местни участници или за теми на напреднало ниво, които изискват сътрудничество.

2.2 Структури на обучителна сесия

СЛУЧАЙ НА УПОТРЕБА #1 – Онлайн уебинар (1ч. 30мин.)

Преди обучителната сесия

- Поканете един квалифициран бизнес и устойчив консултант като лектор.
- Подгответе материали за обучителната сесия, включително презентационни слайдове.

По време на обучителната сесия

- Въведение и „разчупване на леда“ (10 минути).
- Преглед на предизвикателствата и възможностите на зеления преход за МСП (10 минути).
- Презентация на експерт за ключови стратегии на зеления преход, приложими за МСП (30 минути).
- Интерактивна сесия: МСП споделят своите настоящи практики за устойчивост (30 минути).
- Въпроси, отговори и заключение (10 минути).

След обучителната сесия

- Споделяне на материалите от обучителната сесия и контактите на експерта.
- Изпращане на последваща анкета за събиране на обратна връзка и идентифициране на области за допълнителна подкрепа.

СЛУЧАЙ НА УПОТРЕБА #2 – Хибридна обучителна сесия (½ ден)

Преди обучителната сесия

- Провеждане на проучване за оценка на нуждите, за да се разберат специфичните предизвикателства и приоритети на МСП във връзка със зеления преход.
- Разработване на съдържание, съобразено с резултатите от проучването и фокуса на клъстера.
- Покана на квалифицирани бизнес и устойчиви консултанти като лектори или фасилитатори.
- Подготовка на материали за обучителната сесия, включително раздатъчни материали и презентационни слайдове.

- Създаване на съвместна онлайн платформа за споделяне на ресурси и насърчаване на ангажираност след обучителната сесия.

По време на обучителната сесия

- Въведение и „разчупване на леда“ (30 минути).
- Преглед на предизвикателствата и възможностите на зеления преход за МСП (45 минути).
- Работа в групи: МСП обсъждат потенциални стратегии за прилагане с инструментите на ENDURANCE (60 минути).
- Групови презентации и дискусия (30 минути).
- Въпроси, отговори и заключение (30 минути).

След обучителната сесия

- Споделяне на материалите от обучителната сесия и контактите на експертите.
- Организиране на последващи сесии за взаимно обучение.
- Предоставяне на индивидуални консултации за заинтересованите МСП.

СЛУЧАЙ НА УПОТРЕБА #3: Присъствена обучителна сесия (1 ден)

Преди обучителната сесия

- Провеждане на проучване за оценка на нуждите с цел разбиране на специфичните предизвикателства и приоритети на МСП относно зеления преход.
- Разработване на съдържание, съобразено с резултатите от проучването и фокуса на клъстера.
- Покана на квалифицирани бизнес и устойчиви консултанти като лектори или фасилитатори.
- Подготовка на материали за обучителната сесия, включително раздатъчни материали и презентации.
- Създаване на съвместна онлайн платформа за споделяне на ресурси и насърчаване на ангажираност след обучителната сесия.

По време на обучителната сесия

Сутрин

- Въведение и „разчупване на леда“ (30 минути).
- Преглед на предизвикателствата и възможностите на зеления преход за МСП (60 минути).
- Интерактивна сесия: МСП споделят своите настоящи практики за устойчивост (60 минути).

Следобед

- Работа в групи: МСП разработват проектопланове за преход с инструментите на ENDURANCE (120 минути).
- Групови презентации и обратна връзка (60 минути).
- Въпроси, отговори и заключение (30 минути).

След обучителната сесия

- Споделяне на материалите от обучителната сесия и контактите на експертите.
- Организиране на редовни последващи срещи за проследяване на напредъка и предоставяне на подкрепа.
- Улесняване на менторски програми, които свързват опитни компании с тези, които тепърва започват.
- Създаване на клъстерна работна група за зеления преход с цел продължаване на сътрудничеството.
- Тези формати на обучителна сесияи могат да бъдат адаптирани според специфичните нужди на клъстера и участващите МСП.

3. ОРГАНИЗИРАНЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ОБУЧИТЕЛНАТА СЕСИЯ

3.1 Фокус върху зеления преход

Представянето на темите за зеления преход на вашата аудитория може да бъде предизвикателно, тъй като преходът трябва да се случи на различни нива, а необходимите умения за ориентиране в него непрекъснато се разширяват.

В таблицата по-долу подчертаваме ключови теми, които могат да бъдат от интерес при разработването на програмата на обучителната сесия.

ТЕМИ	ФОКУС
1. Енергийна ефективност и оптимизация на ресурсите	• Как да се намали потреблението на енергия чрез ефективно осветление, изолация на сгради и отоплителни системи. • Стратегии за оптимизиране на процесите с цел минимизиране на отпадъците и необходимите ресурси. • Приемане на възобновяеми енергийни източници и технологии за намаляване на въглеродния отпечатък.
2. Принципи на кръговата икономика	• Проектиране на продукти за повторна употреба, рециклиране и намалено използване на материали. • Прилагане на стратегии за управление на отпадъците, като повторно използване на материали или сътрудничество с други компании за обмен на отпадъци. • Изследване на бизнес модели на кръговата икономика, които удължават жизнения цикъл на продуктите и намаляват въздействието върху околната среда.
3. Устойчива финансова политика	• Достъп до възможности за зелено финансиране и разбиране на критериите за устойчиви инвестиции. • Научаване как да се отговаря на изискванията за отчетност в устойчивото финансиране, като стандартите ESG (Околна среда, Социални и Управление). • Разработване на реалистични цели за устойчивост и Ключов показател за изпълнение, съобразени с възможностите за финансиране.

ТЕМИ	ФОКУС
4. Дигитални технологии за устойчивост	• Използване на дигитални инструменти (например IoT, AI) за оптимизиране на енергопотреблението, намаляване на емисиите и подобряване на ефективността на логистиката. • Изследване на дигитални решения, които интегрират устойчивост в бизнес операциите, като софтуер за въглеродно счетоводство или интелигентни системи за управление на енергията.
5. Междусекторно / трансгранично сътрудничество	• Разбиране на синергиите между сектори и държави за оптимизиране на ефективността във веригите на стойността. • Изследване на потенциални сътрудничества извън обичайната мрежа.
6. Развитие на умения и адаптация на работната сила	• Обучение на служителите в зелени практики и принципи на устойчивост за изграждане на капацитет за иновации. • Адресиране на пропуски в уменията в области като ESG отчитане, стратегии за кръгова икономика и технологии за енергиен преход.
7. Системи за екологично управление (EMS)	• Прилагане на систематични процеси за наблюдение и намаляване на екологичните въздействия, като същевременно се увеличава оперативната ефективност. • Използване на EMS рамки за спазване на екологичните разпоредби и подобряване на резултатите по устойчивост.
8. Осведоменост и застъпничество за политики	• Разбиране на местни, регионални и международни политики, които влияят върху усилията на МСП за зелен преход (например Европейската зелена сделка). • Насърчаване на МСП да участват в процесите на формулиране на политики, за да влияят върху регулациите, подкрепящи техните цели за устойчивост.
9. Потребителско търсене и пазарни възможности	• Идентифициране на нововъзникващи възможности в сектори като чисти технологии, енергийна ефективност и устойчив туризъм. • Адаптиране на продукти или услуги към нарастващото потребителско търсене на устойчиви решения.

3.2 Инструменти на ENDURANCE за обучителна сесия

За да ви помогнем да се ориентирате в тези четири сценария, събрахме набор от полезни инструменти и платна, включени в нашия наръчник [Pathways to Green Innovation: Acceleration Scenarios for EU Clusters](#). Те могат да ви вдъхновят при проектирането на съдържанието на вашия обучителна сесия. Ето няколко примера за тяхното използване.

ВЪПРОС ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ В обучителната сесия	ИМЕ НА ИНСТРУМЕНТА	ОПИСАНИЕ
Как мога да идентифицирам и приоритизирам заинтересованите страни, които да включа в бъдещия си проект/ инициатива?	<u>Actor map canvas</u>	Платното „Карта на актьорите“ е инструмент за визуализация, използван за идентифициране на заинтересованите страни, към които се стремите да достигнете. То служи за картографиране на актьорите около проекта/инициативата и на тези, които потенциално могат да станат партньори, потребители или поддръжници.
Как мога да визуализирам потоците от материали, енергия, информация и пари в нова или бъдеща продуктово-услугова система?	<u>System map canvas</u>	Картата на системата е визуално представяне на системата зад иновацията, независимо дали е услуга или продукт. Тя помага да се възприеме системна гледна точка и да се видят връзки между различни актьори. Освен това картографира потока от материали, енергия, информация и пари в системата.
Как моето ново начинание може да оперира в съществуващата бизнес среда?	<u>Network analysis canvas</u>	Това инструмент е предназначено да подпомогне анализа и разбирането на дадена бизнес мрежа
Как може моята компания да интегрира устойчивост в бизнес модела си, като същевременно подпомогне МСП да постигнат целите на Европейския зелен пакт?	<u>Business model canvas</u>	Това е инструмент, който помага на МСП и стартиращи компании да разработват, усъвършенстват и мащабират своите бизнес модели ефективно.
Как мога да характеризирам екосистемата, в която участвам, за да позволим интервенции за системна промяна?	<u>Innovation ecosystems canvas</u>	В този инструмент се разглеждат ключови елементи като компоненти, взаимоотношения, синергии, модел на стойност, механизми за мащабиране и оценки на въздействието, които са релевантни за промени в цялата система.
Как мога да проверя дали има етични рискове в дигитално решение?	<u>Digital ethics canvas</u>	Този инструмент помага да се идентифицират етични рискове в дигитално решение, да се определят приоритети и да се разработят мерки за смекчаване.

ВЪПРОС ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ В ОБУЧИТЕЛНАТА СЕСИЯ	ИМЕ НА ИНСТРУМЕНТА	ОПИСАНИЕ
Как може вашата компания да подкрепи клъстери/МСП в преодоляването на предизвикателствата и използването на възможностите в прехода по Зелената сделка?	<u>Sustainability SWOT analysis</u>	Инструмент, който помага на компаниите да оценяват и подобряват своите стратегии за устойчивост, като гарантират устойчивост, съответствие и дългосрочен растеж.
Кои са ключовите заинтересовани страни, засегнати от вашата организация, и как вашата компания може да адаптира устойчиви решения, за да отговори на техните нужди?	<u>User personas</u>	Инструмент, който помага на компаниите да получат задълбочени познания за своите целеви клиенти, да усъвършенстват продуктите/услугите си и да подобрят маркетинга и взаимодействието с клиентите.
Как да разбере в кои области на цифровата трансформация моята компания вече е добре позиционирана и в кои все още има потенциал за оптимизация?	<u>Digital transformation assessment</u>	Резултатите ще помогнат на компаниите да разберат къде се намират в своя дигитален път и да идентифицират основните теми с най-голямо значение.
Как мога да изградя успешна стратегия за двойния преход?	<u>Twin transition roadmap canvas</u>	Инструмент, който позволява на компаниите да определят защо и как искат да започнат преход, който съчетава цифровизация и устойчивост.
Как да стимулирам иновациите и сътрудничеството в моята организация? Отвън-навътре, отвътре-навън или комбинация?	<u>Open innovation</u>	Инструмент, който предлага три перспективи за възприемането и управлението на иновационния процес в компанията. Също така помага на мениджърите на клъстери да дават по-добри насоки на МСП и стартиращи фирми, ако познават начина им на мислене.

3.3 Използване на инструментите на практика

Подкрепата за стартиращи компании и МСП в техния зелен преход може да приеме различни форми, в зависимост от целите на компанията, сектора, в който оперира, и настоящото ѝ ниво на устойчивост. Наръчникът ENDURANCE предлага ценни инструменти за мениджърите на клъстери, за да се справят с различни аспекти на този преход. За да се постигнат най-добри резултати за участващите компании, се препоръчва тези инструменти да се комбинират и адаптират. По-долу са представени два примера как комбинирането на инструменти може да подобри резултатите за компаниите.

Пример 1: Подобряване на устойчивостта в бизнес моделите на МСП

Едно или група МСП се стремят да подобрят своя бизнес модел чрез въвеждане на иновации за устойчивост. За да ги подпомогнем в това начинание, те трябва да разберат своята „стойност за устойчивост“, да определят позицията си в „по-широката екосистема“ и да разработят „бизнес модел“, който интегрира стойността на устойчивостта. Чрез обучителна сесия мениджърите на клъстери могат да подкрепят МСП чрез следната комбинация от инструменти:

1. Value Mapping (Карта на стойността)

Инструментът Value Mapping помага на компаниите да създават ценностни предложения, които подкрепят устойчиви бизнес модели. Той насърчава креативност и диалог относно ценности, потенциални конфликти и положителни аспекти, които МСП желае да подчертае. Този инструмент помага за разработване на ясно предназначение и мисия за МСП.

2. Ecosystem Mapping (Карта на екосистемата)

За да се гарантира, че бизнес моделът на МСП отчита по-широкото му въздействие, е важно да се помогне на фирмите да мислят извън своята мрежа и да разберат по-широката екосистема. Въз основа на предназначението или мисията от упражнението Value Mapping, МСП се насърчават да изследват актьорите в своята екосистема. С инструмента Ecosystem Mapping МСП идентифицират всички възможни актьори и как те са свързани с тяхното ценностно предложение. Този инструмент помага на МСП да определят петте най-важни актьора за своя бизнес модел.

3. Business Model Canvas (Бизнес модел платно)

Business Model Canvas е ценен ресурс за мениджърите на клъстери за подобряване на устойчивостта в МСП. Той помага да се идентифицират възможности, да се оцени ефективността, да се насърчи сътрудничество, да се изгради стратегия и ефективно да се комуникират инициативи за устойчивост. Получената информация от Value Mapping и Ecosystem Mapping директно се вгражда в Business Model Canvas. Използването на тези инструменти преди Business Model Canvas гарантира, че МСП са отчели своята стойност за устойчивост и са включили ключови заинтересовани страни от по-широката екосистема.

Резултати от използването на комбинацията Value Mapping, Ecosystem Mapping и Business Model Canvas:

- Определена цел за МСП, базирана на стойността, която предоставят.
- По-добро разбиране на ключовите заинтересовани страни, необходими за предоставянето на тази стойност.
- По-устойчив бизнес модел за бъдещо развитие.

Пример 2: Подкрепа за МСП в тяхната стратегия за дигитализация

Едно или група компании се стремят да дигитализират своя бизнес, като същевременно преследват цели за устойчивост и нови бизнес възможности. За да се подпомогне този сложен процес, Ключово за тях е да разберат „бизнес мрежата“, в която оперират, „дигиталната стойност“, която се стремят да добавят, и как да дефинират своята „преход към дигитализация“. Чрез обучителна сесия мениджърите на клъстери могат да подкрепят МСП със следната комбинация от инструменти:

1. Actor Map Canvas (Платно на актьорите)

Actor Map Canvas има за цел да идентифицира и картографира заинтересованите страни въз основа на техния сектор и ниво на важност. Започването с този инструмент насърчава МСП да обмислят ключовите аспекти на своя бизнес във връзка със заинтересованите страни. Фасилитаторите трябва да насърчат компанията да вземат предвид заинтересованите страни, свързани с дигитализацията. Този инструмент ще помогне на МСП да идентифицират основните заинтересовани страни, около които да изградят своята стратегия за дигитализация.

2. Value Mapping Tool (Инструмент за картографиране на стойност)

Инструментът Value Mapping подпомага компанията при изработването на ценностни предложения, които подкрепят устойчиви бизнес модели, включително дигитализация. Фасилитаторите трябва да насочат вниманието към дигитализацията. Чрез креативност и диалог, основан на идентифицираните ключови актьори, МСП могат да се фокусират върху ценности, потенциални конфликти и положителните аспекти на своята дигитална стратегия. Този инструмент подпомага разработването на ясно предназначение и мисия за МСП.

3. Twin Transition Roadmap Canvas (Пътна карта за двойния преход)

Twin Transition Roadmap Canvas позволява на компанията да определят защо и как искат да започнат преход, който съчетава дигитализация и устойчивост, като гарантират, че всички участници са обединени около една и съща цел. Въз основа на прозренията от Actor Map Canvas и Value Mapping Tool, МСП могат да разработят ясна мисия, основана на ключовите заинтересовани страни, засегнати от тяхната дигитална стратегия. Тези входни данни позволяват разработването на по-конкретна и приложима стратегия за двойния преход, която може да бъде интегрирана в бизнес модела или дигиталната стратегия на МСП.

Резултати от използването на Actor Map Canvas, Value Mapping Tool и Twin Transition Roadmap Canvas:

- Ясен фокус върху ключовите заинтересовани страни, около които да се изгради тяхната дигитална стратегия.
- Определена цел за МСП, основана на стойността, която предоставят чрез дигитализация.
- По-конкретна и приложима стратегия за двойния преход.

4. ГРУПОВИ ДЕЙНОСТИ

4.1 Ледоразбивачи

Ледоразбивачите са кратки интерактивни дейности, предназначени да премахнат бариерите между участниците и да създадат положителен тон за обучителната сесия. Те също така разкриват споделени интереси или предизвикателства, свързани с темата, и (много важно) насърчават участието на по-тихите присъстващи.

Защо трябва да ги използвате във вашите обучителна сесия за зелен преход за МСП и стартъпи? На първо място, те помагат за изграждане на доверие. Сътрудничеството (особено ако е между различни сектори) изисква откритост, а ледоразбивачите помагат на непознати да се свържат бързо. Второ, тъй като участниците идват с различни гледни точки, добре подбран ледоразбивач може да обедини мисленето около общи цели (например: „Защо кръговата икономика е важна за вас?“). И не на последно място, те повишават ангажираността, тъй като забавните, нискорискови дейности подготвят мозъка за активно учене вместо пасивно слушане.

Ключови принципи за ефективни ледоразбивачи:

- Поддържайте ги релевантни: свържете дейността с темата на обучителната сесия, напр. поканете участниците да споделят един поток отпадъци, който бизнесът им иска да премахне.
- Уважавайте времето: дейността трябва да продължи между 5 и 15 минути – достатъчно, за да се опознаят, без да се отнема твърде много от учебното време.
- Включването е важно: ледоразбивачите гарантират, че всички се чувстват комфортно и уважавани, което им позволява да участват без страх от изключване или осъждане; избягвайте твърде лични или състезателни задачи.

Пример за ледоразбивач във вашия обучителна сесия.

Ледоразбивач: Как климатичните промени са повлияли лично на живота ви?

Цел

Да насърчи участниците да споделят личния си опит с климатичните промени, за да създадат емоционални връзки и да засилят ангажираността към предизвикателствата на зеления преход.

Инструкции

1. Започнете, като обсъдите с участниците стойността на личните истории за разбирането на въздействието на климатичните промени и как споделянето на тези

преживявания се превръща в част от колективното действие и задълбочава значимостта на обучителната сесия.

2. Дайте на участниците няколко минути да помислят как климатичните промени или екстремните климатични явления са повлияли на техния живот или на живота на хора, които познават, и ги насърчете да се сетят за конкретни събития, които са преживели, наблюдавали или които са ги засегнали емоционално, както и за чувствата или предизвикателствата, които са срещнали заради това.

3. Помолете всеки участник накратко да сподели своята история – по 2–3 минути на човек.

4. Завършете дейността, като обобщите общите теми или изненадващи прозрения от споделените истории. Подчертайте как тези лични преживявания илюстрират спешността и разнообразието на климатичните въздействия.

Защо това работи

- Личните истории намаляват психологическата дистанция до климатичните промени, като ги правят по-близки и осезаеми.
- Споделянето в малки групи изгражда доверие и насърчава открита комуникация.
- Подчертаването на една история от група осигурява фокус и прави дейността управляема в рамките на времето.

Необходимо време

Около 20 минути: 5 минути за размисъл, 15 минути за споделяне в група.

Необходими материали

Няма.

4.2 Групови дейности

Въвеждането на забавни и интерактивни групови дейности може значително да повиши ангажираността на участниците и да укрепи екипната работа. Креативните методи за групиране са особено ефективни в обучителна сесията, тъй като насърчават взаимодействието и създават по-фокусирана и сътрудническа среда.

Когато работят в по-малки, добре структурирани групи, участниците по-лесно се включват активно, споделят различни гледни точки и използват уникалните си умения. Това сътрудничество не само подобрява решаването на проблеми и вземането на решения, но също така насърчава доверието, комуникацията и сътрудничеството. В крайна сметка груповите дейности са мощен инструмент за изграждане на екипи и стимулиране на иновации.

В допълнение към инструментите на ENDURANCE, споменати по-горе, искаме да ви предложим и серия от колаборативни групови дейности, които насърчават взаимното учене, без да се губи фокусът върху устойчивото развитие.

Дейност #1: Картографиране на визия за устойчивост

Цел

Да се изследват колективните стремежи за устойчиво бизнес бъдеще, като се насърчава креативността и сътрудничеството между участниците.

Инструкции

1. Започнете с обяснение на значението на визията за устойчиво бъдеще. Подчертайте как колективните стремежи могат да вдъхновят практически решения и да обединят участниците около общи цели. Например, споменете, че зелените преходи изискват иновативно мислене и колективни усилия.
2. Раздайте лепящи листчета, маркери и голяма стенна диаграма (или използвайте дигитална дъска като Miro за онлайн обучителна сесия). Разделете диаграмата на секции като „Енергиен преход“, „Кръгова икономика“, „Климатични действия“ или „Устойчиви вериги за доставки“, за да насочите мисленето на участниците.
3. Помолете участниците индивидуално да разсъждават върху следния въпрос: „Каква е вашата визия за устойчиво бизнес бъдеще? Помислете за иновации, практики или трансформации, които биха могли да направят вашия бизнес или сектор по-устойчив.“ Насърчете ги да пишат по една идея на листче (или виртуално post-it).
4. Участниците поставят своите бележки върху диаграмата в съответните секции. Ако обучителна сесията е онлайн, те могат да плъзгат и пускат виртуални бележки върху споделена дигитална дъска.
5. След като всички бележки са поставени, разделете участниците на малки групи (4–5 души), за да прегледат диаграмата заедно. Всяка група идентифицира повтарящи се теми, изненадващи идеи или иновативни визии.
6. Поканете всяка група да сподели своите наблюдения с целия обучителна сесия. Подчертайте общите теми и насърчете участниците да обсъдят как тези визии могат да се превърнат в конкретни стратегии.
7. Обобщете основните изводи от дейността и подчертавайте важността на съгласуването на тези визии с инициативите за зелен преход. При необходимост свържете идеите с целите на обучителната сесия, като например планиране на устойчивост или разработване на стратегия.

Защо това работи

- Насърчава участниците да мислят креативно за предизвикателствата и възможностите на устойчивостта.
- Изгражда чувство за споделена цел чрез визуализиране на колективни стремежи.
- Създава основа за по-задълбочени дискусии относно приложими стратегии за зелен преход.

Необходимо време

Около 30–40 минути: 5 минути за размисъл, 10 минути за поставяне на бележки, 15 минути за групов дискусия и 10 минути за общо споделяне.

Необходими материали

- Лепящи бележки и маркери (за присъствени обучителна сесия).
- Голяма диаграма, разделена на тематични секции (или дигитални дъски като Miro за онлайн обучителна сесия).

Дейност #2: Pitch за зелени дигитални решения

Цел

Да стимулира креативността и иновативното мислене относно зелената дигитална трансформация, като насърчи участниците да предложат приложими дигитални решения за намаляване на въглеродните емисии.

Инструкции

1. Започнете с представяне на концепцията за зелена дигитална трансформация. Подчертайте как дигиталните технологии могат да подпомогнат устойчивостта чрез намаляване на емисиите, оптимизиране на енергийната употреба и въвеждане на кръгови бизнес модели. Дайте примери като интелигентни системи за енергиен мениджмънт, IoT решения за намаляване на отпадъците или оптимизация на логистиката чрез изкуствен интелект.
2. Дайте на участниците 2 минути, за да обмислят и създадат кратък 30-секунден pitch за дигитално решение. Насочете ги с въпроса: „Какво дигитално решение би могла да внедри вашата компания, за да намали значително въглеродните си емисии?“ Насърчете ги да мислят креативно за инструменти, платформи или технологии, свързани с техния сектор.
3. Разделете участниците по двойки и ги помолете да споделят своите pitch-ове. Това ще им позволи да усъвършенстват идеите си чрез обратна връзка и дискусия. Насърчете ги да идентифицират силните страни и да предложат подобрения.

4. След дискусията помолете всяка двойка да избере най-иновативната идея. Избраните предложения ще бъдат представени пред цялата група. Всеки участник има 30 секунди да представи идеята си.

5. Докато предложенията се споделят, фасилитаторът подчертава общи теми, иновативни подходи или изненадващи прозрения. Например, може да се посочат повтарящи се идеи за енергийна ефективност или уникални приложения на изкуствен интелект в устойчивостта.

6. Завършете, като насърчите участниците да помислят как тези идеи могат да бъдат приложени в техните компании или отрасли. Обсъдете възможни бариери (например разходи, мащабируемост) и възможности за сътрудничество

Защо това работи

- Насърчава творческото мислене, като предизвиква участниците да разработят практически решения в ограничено време.
- Подпомага ученето между участниците чрез дискусии по двойки и споделяне в група.
- Стимулира иновациите, като се фокусира върху практическото приложение на зелените дигитални технологии.

Необходимо време

Приблизително 25–30 минути: 2 мин за идеи, 5 мин за споделяне по двойки, 10 мин за представяния и 8–10 мин за обща дискусия.

Необходими материали

Не са необходими за присъствени обучителна сесия (само свободно пространство за работа по двойки). За онлайн обучителна сесия: стаи за работа по двойки и споделена платформа (например Zoom или Teams) за представяния.

Дейност #3: Предизвикателство за кръговата икономика

Цел

Да демонстрира принципите на кръговата икономика чрез практическа и интерактивна дейност, която насърчава креативността и решаването на проблеми.

Инструкции

1. *Започнете с въвеждане на концепцията за кръгова икономика. Обяснете как тя се различава от традиционния модел “вземи–произведи–изхвърли”, като акцентира върху повторната употреба, обновяването, рециклирането и намаляването на*

отпадъците. Дайте примери за кръгови продукти или системи (например модулни мебели, опаковки за многократно пълнене), за да вдъхновите участниците

2. Разделете участниците на малки екипи (по 3–5 души). Насърчавайте разнообразието в състава на екипите, за да се включат различни гледни точки и експертиза.

3. Дайте на екипите следната задача: „Преработете обикновен продукт, за да го направите по-кръгов. Помислете за начини да удължите жизнения му цикъл, да намалите отпадъците или да създадете стойност от материалите му в края на живота.“ Примери: чаша за кафе, смартфон, офис стол.

4. Осигурете основни материали за прототипиране като хартия, маркери, тиксо, ножици и рециклирани предмети (напр. картонени кутии, капачки от бутилки). За онлайн обучителна сесия участниците могат да скицират идеите си дигитално или да използват инструменти като Miro.

5. Дайте на екипите 15–20 минути да генерират идеи и да създадат бързи прототипи на преработения продукт. Насърчавайте ги да мислят за кръгови стратегии като модулен дизайн, ремонтпригодност или иновации в материалите.

6. Всеки екип представя концепцията си за кръгов дизайн пред групата за 2–3 минути. Те трябва да обяснят: как редизайнът им отговаря на принципите на кръговата икономика, екологичните ползи от решението и предизвикателствата за реализация.

7. След всяка презентация дайте конструктивна обратна връзка, като подчертаете иновативни елементи и предложите подобрения. Насърчавайте групово дискусия за допълнителни идеи.

8. Завършете, като обобщите ключовите теми от дейността и свържете идеите с реални приложения в инициативите за зелен преход. Обсъдете как компаниите могат да приложат тези принципи в своите операции.

Защо това работи

- Насърчава креативното решаване на проблеми, като предизвиква участниците да мислят критично за дизайна на продукти и устойчивостта.
- Прави абстрактните концепции осезаеми и увлекателни чрез практическа дейност.
- Подпомага сътрудничеството и работата в екип, като стимулира иновативното мислене.

Необходимо време

Около 45–60 минути: 5 мин въвеждане, 15–20 мин брейнсторминг/прототипиране, 20 мин презентации и 10 мин заключителна дискусия.

Необходими материали

- Основни материали за прототипиране (хартия, маркери, тиксо, ножици).
- Рециклирани предмети за повече креативност (напр. картонени кутии).

5. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РЕСУРСИ

В този раздел ви предоставяме допълнителни помощни документи, които могат да ви помогнат да организирате обучителна сесия за зелен преход по-ефективно.

5.1 Контролен списък за обучителната сесия

Следвайте този списък, за да не пропуснете нищо при подготовката на вашата обучителна сесия:

1. Ясно ли сте определили целта и задачите на обучителната сесия?

Уверете се, че разбирате какво искате да постигнете и как то се вписва в по-широките ви цели.

2. Идентифицирали ли сте целевата си аудитория?

Определете кои трябва да присъстват според значимостта за целите на обучителната сесия.

3. Определили ли сте дата и час за обучителната сесия?

Изберете дата и час, които са удобни за всички заинтересовани страни.

4. Избрали ли сте подходящо място или платформа?

Уверете се, че мястото или платформата са подходящи за броя участници и предлагат необходимите удобства.

5. Подготвили ли сте подробна програма?

Създайте структуриран план с времеви рамки за презентации, дискусии и дейности.

6. Поканили ли сте лекторите и участниците?

Потвърдете лекторите и изпратете покани на участниците с всички необходими подробности и линкове за достъп, ако е приложимо.

7. Организирали ли сте необходимата техника и оборудване?

Уверете се, че всички необходими инструменти са налични и тествани както за онлайн, така и за присъствени формати.

8. Организирали ли сте кетъринг (ако е приложимо)?

Подгответе почерпка, ако обучителна сесият е присъствен. Вземете предвид устойчивостта, като сервирайте местни продукти и свежите отпадъците до минимум.

9. Проектирали и отпечатали ли сте необходимите материали?

Подгответе всички физически или дигитални материали. Стремете се да сведете печата на хартия до минимум.

10. Провели ли сте репетиция преди обучителната сесия?

Тествайте цялото оборудване и преминете през ключовите части от програмата, за да гарантирате гладко протичане.

5.2 Анкета за обратна връзка след обучителна сесия

Ето пример за анкета за удовлетвореност, която можете да изпратите на участниците след обучителната сесия, за да съберете мнения относно проведените дейности:

Благодарим ви, че участвахте в нашия обучителна сесия за зеления преход! Молим ви да попълните следната анкета за удовлетвореност, необходима за оценка на обучителната сесия и подобряване на бъдещите сесии. Попълването ѝ ще отнеме по-малко от 5 минути.

1. По скала от 1 до 5, как оценявате цялостната организация на обучителната сесия?

1 - Много слаба, 5 - Отлична.

По скала от 1 до 5, доколко ясна и добре структурирана беше представената информация?

1 - Много неясна, 5 - Много ясна.

По скала от 1 до 5, представиха ли лекторите/фасилитаторите темите по ангажиращ начин?

1 - Изобщо неангажиращо, 5 - Много ангажиращо.

По скала от 1 до 5, колко полезен беше обучителната сесия за ежедневната ви работа и дейности?

1 - Безполезен, 5 - Изключително полезен.

Коя тема беше най-полезна за вас?

- Кръгови бизнес модели
- Междусекторно сътрудничество
- Дигитални инструменти за устойчивост
- Екосистемни/политически стратегии
- Друго: _____

Какво може да се подобри? (Изберете до две)

- Повече практически примери/казуси
- Повече време за Q&A/дискусия
- По-добри материали преди обучителната сесия
- Повече интерактивни дейности
- Друго: _____

Бихте ли се включили в последващи дейности?

- Да, искам по-задълбочено обучение по: _____
- Да, интересувам се от обмен на опит/нетуъркинг
- Не, но ме информирайте за бъдещи събития

Допълнителни коментари или предложения?

5.3 Примерен дневен ред за полудневна обучителна сесия (3–4 часа)

Тема: Кръгови бизнес модели и междусекторно сътрудничество.

Формат: Адаптивен за онлайн или присъствено провеждане.

Час	Дейност	Детайли
09:00-09:15	Добре дошли & Icebreaker	Бърза анкета: „Кое е най-голямото ви предизвикателство в кръговата икономика?“ (Mentimeter/Slido).
09:15-09:45	Основна лекция: Защо кръгова икономика?	15 мин лекция + 15 мин въпроси и отговори. Местна история на успех (напр. индустриална симбиоза).
09:45-10:30	Сесия по групи 1: Лаборатория за кръгови бизнес модели	Групите използват canvas инструмент, за да адаптират бизнеса си към кръговата икономика (напр. лизинг, рециклиране).
10:30-10:45	Кафе пауза + нетуъркинг	Структуриран нетуъркинг: „Намерете човек от допълващ се сектор.“
10:45-11:30	Сесия по групи 2: Демо на дигитални инструменти	Жива демонстрация на SE инструмент (напр. проследяване на материални потоци, блокчейн за отпадъци).
11:30-12:00	План за действие & Следващи стъпки	Участниците споделят един ангажимент (напр. пилотиране на SE модел, присъединяване към работна група).
12:00	Закриване & Анкета за обратна връзка	Разпространение на анкетата с 8 въпроса.

5.4 Примерен дневен ред за целодневна обучителна сесия (6–8 часа)

Тема: Изграждане на зелен екосистем: От стратегия към действие.

Формат: Присъствено (с хибридни опции).

Час	Дейност	Детайли
09:00-09:30	Регистрация & нетуъркинг	Участниците отбелязват своите интереси в кръговата икономика на споделено табло.
09:30-10:00	Основна лекция: Съгласуване на политики и бизнес	Лектор от правителството/кълъстер споделя регионални стимули за кръгова икономика.
10:00-11:00	Дълбока сесия 1: Кръгов дизайн	Практическа сесия: „Редизайн на продукт за разглобяване“ (групи по 4–5).
11:00-11:15	Кафе пауза	
11:15-12:30	Дълбока сесия 2: Междусекторно партньорство	Формат speed-dating: „Производители на отпадъци срещат рециклиращи“ (ротации по 10 мин).
12:30-13:30	Обяд с тематични маси	Маси по теми (напр. „Дигитална СЕ“, „Политически застъпничества“).
13:30-14:30	Лаборатория за дигитализация	Ротиращи станции: IoT сензори, AI за сортиране на отпадъци, дигитални продуктови паспорти.
14:30-15:30	Упражнение за картографиране на екосистемата	Групи картографират местни заинтересовани страни (Miro/Lucidspark във виртуален режим).
15:30-15:45	Почивка	
15:45-16:30	Сесия за проектни идеи	Екипите представят един съвместен проект (напр. споделен център за рециклиране).
16:30-17:00	Закриване & Обратна връзка	Гласуване за най-добрите идеи + разпространение на анкетата за обратна връзка.

5.5 Допълнителни материали

Ето някои други полезни материали, които можете да използвате във вашите обучителна сесия:

- С този [шаблон](#) можете да събирате подписите и контактните данни на участниците, за да последва по-лесна комуникация с тях по-късно.
- Този [шаблон](#) служи като пример, който да ви помогне да подготвите презентациите си за обучителната сесия. Той показва как да се комбинират няколко инструмента, използвайки казус като обща нишка, наред с други неща.
- Искате ли да научите повече за темите и сценариите за ускорение на ENDURANCE? Не се притеснявайте, тук са [учебните материали](#), разработени в рамките на проекта.

Проектът ENDURANCE е
съфинансиран от Европейския
съюз (2023-1-ES01-KA220-VET-
000158027).

Мненията и възгледите,
изразени тук, са единствено на
автора(ите) и не отразяват
непременно позицията на
Европейския съюз или на
Европейската изпълнителна
агенция за образование и
култура (EACEA). Нито
Европейският съюз, нито EACEA
носят отговорност за тях.

**Съфинансирано от
Европейския съюз**

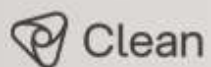
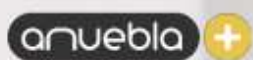
Този документ е лицензиран под
Creative Commons Признание-
Некомерсиално-БезПроизводни 4.0
International (CC BY-NC-ND 4.0).
Трябва да предоставите подходящо
признание и линк към лиценза.
Можете да го направите по всякакъв
разумен начин, но не по начин,
който предполага, че
лицензодателят одобрява вас или
вашето използване. Не се
разрешават модификации или
комерсиална употреба

CC BY-NC-ND 4.0 LEGAL CODE

Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 International

**КОНТАКТ:
[ENDURANCE-ACCELERATOR.EU](https://endurance-accelerator.eu)**

endurance
green accelerator for EU clusters

Co-funded by
the European Union